

Slušanje koncerata u svrhu povećanja studentske percepcije kvalitete glazbe

Odgoj danas za sutra:

Premošćivanje jaza između učionice i realnosti

3. međunarodna znanstvena i umjetnička konferencija
Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Suvremene
teme u odgoju i obrazovanju – STOO4 u suradnji s
Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti

Tomislav Vrandečić, Ivana Zvonković, Magdalena Rogošić

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska

tomislav.vrandecic@ufzg.unizg.hr

**Sekcija - Važnost umjetničkog
obrazovanja**

Broj rada: 054

**Kategorija članka: Izvorni
znanstveni rad**

Sažetak

Ovaj rad istražuje učinak slušanja koncerata na percepciju kvalitete glazbe među studentima Učiteljskog fakulteta u Zagrebu. Već dugi niz godina studenti imaju mogućnost organizirano pohađati simfonijske, zbarske, komorne i druge koncerte unutar Glazbene scene Učiteljskog fakulteta, a ovaj rad analizira utjecaj tih iskustava na njihovu osjetljivost prema kvaliteti umjetničke glazbe. Cilj istraživanja je razumjeti kako različiti faktori koncertnog iskustva – vrsta glazbe, izvođači, atmosfera koncerta i interakcija s publikom – utječu na percepciju kvalitete glazbe kod studenata. Ispituju se studentski doživljaji i njihove procjene glazbenih izvedbi, kao i stavovi o važnosti kulture slušanja koncerata. Ova tema je relevantna za buduće odgojitelje i učitelje, koji će u svojoj profesionalnoj praksi igrati ključnu ulogu u oblikovanju glazbenog ukusa djece u ranom razvoju. Rezultati istraživanja pokazuju da sudjelovanje studenata u koncertima može pozitivno utjecati na njihov doživljaj kvalitete glazbe, pri čemu su ključni čimbenici izvođačka interpretacija, repertoar i interakcija s publikom. Unatoč pretežno pozitivnim stavovima, dio studenata izražava rezervu prema obvezatnom sudjelovanju u ovim aktivnostima, ističući organizacijske izazove i nemogućnost sudjelovanja u izboru posjećenih događanja u skladu s osobnim preferencijama za glazbene sadržaje. Dobiveni nalazi mogu poslužiti kao smjernica za daljnje unaprjeđenje organizacije koncertnog programa na Učiteljskom fakultetu.

Ključne riječi

interakcija, izvođač, odgojitelj, percepcija kvalitete glazbe, publika, učitelj

Uvod

Suvremene smjernice političkih i pedagoških autoriteta na europskoj i svjetskoj razini upućuju na neodvojivu isprepletenost obrazovanja s kulturom (Jurkić Sviben i Mičija Palić, 2023), jer obrazovanje ima za cilj pripremiti pojedinca za samostalan i uspješan život unutar određene

sociokulturne sredine. Nužnost razvoja kulturne kompetencije kod djece i mladih ističe i Europska komisija uvrštavajući je u 8 ključnih kompetencija za cjeloživotno obrazovanje. (European Union, 2018). McBride i Bell (2013) naglašavaju da kulturna kompetencija uključuje sposobnost prepoznavanja i razumijevanja različitih kulturnih izraza, uključujući glazbenog, i kao takva može pospješiti ostvarenje obrazovnih ishoda. Comeaux, Grummert i Mireles (2023) ističu da kulturna kompetencija u obrazovanju treba imati transformativnu ulogu, tako da omogući studentima razvoj dubljeg razumijevanja umjetničkih i kulturnih sadržaja. Benuto i sur. (2018) istražuju evoluciju koncepta kulturne kompetencije, naglašavajući važnost interakcije s različitim umjetničkim formama kao ključnog faktora u obrazovanju. Vidulin-Orbanić navodi kako kultura i glazba „osiguravaju osobno i društveno vrijedan i koristan način življenja u vidu učenja, usavršavanja, razvijanja osobnosti i razvoja kreativnosti“, afirmacije kritičkog i estetskog promišljanja i kulturnog prosperiteta. (2008, str. 101)

Međutim, sama dostupnost kulturnih sadržaja u nekoj sredini nije dovoljna pretpostavka da će pojedinac od njih moći prosperirati. Potrebno je da obrazovni sustav i obiteljska zajednica zajedničkim snagama pedagoški djeluju kako bi prenijeli kulturnu baštinu društva, ali i alate za njeno razumijevanje i cijenjenje. Shvaćanje i posjedovanje kulturnih dobara mogući su samo onima koji posjeduju ključ koji im omogućuje njihovo dešifriranje tj. prisvajanje (aproprijaciju). (Bourdieu, 1977) Budući da se prijenos tih alata ne događa automatski u svim društvenim klasama, veliku odgovornost u tom pogledu snose učitelji, koji često ni sami nisu imali priliku takve vještine razviti tijekom svoga odrastanja. „Stoga je važno istaknuti da je tercijarno obrazovanje posljednja razina na kojoj je još uvijek moguće i nužno osnažiti kulturni kapital (budućih učitelja) koji do tada nisu imali prilike ni afiniteta za konzumiranjem kulturnih događanja.“ (Jurkić Sviben i Mičija Palić, 2023, str. 148)

O Glazbenoj sceni

Iz tog je razloga 24. siječnja 2006. godine odlukom Fakultetskog vijeća, na prijedlog Tomislava Vrandečića, umjetničkog savjetnika, uz podršku tadašnjeg dekana dr. sc. Mile Silova osnovana Glazbena scena Učiteljskog fakulteta. Cilj ove inicijative bio je organizirati koncerte mladih glazbenika, etabliranih umjetnika te studenata i nastavnika glazbenog odjela Fakulteta, namijenjene studentima Učiteljskog fakulteta i Zagrebačkog sveučilišta, ali i široj kulturnoj javnosti grada.

Glazbena scena ima prvenstveno edukativnu funkciju – povećanje senzibiliteta budućih učitelja i odgojitelja prema umjetničkoj glazbi, čime oni kasnije mogu prenijeti taj uvid na djecu i time pridonijeti njihovom estetskom i glazbenom razvoju. Osim toga, rad Glazbene scene promovira glazbeni odjel Katedre umjetničkog područja Fakulteta prema Sveučilištu i široj javnosti. Sudjelovanje u aktivnostima Glazbene scene ponuđeno je svim studentima i djelatnicima, dok je za studente prve godine studija Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te za studente druge godine Učiteljskog studija obvezatno, budući da tada započinju sa slušanjem glazbenih kolegija.

Aktivnosti i organizacija Glazbene scene

Tijekom 18 godina djelovanja, koncerti Glazbene scene organizirani su prvenstveno u auli Fakulteta, a u njima je sudjelovalo više od 500 izvođača te 3420 studenata. Protekla akademska godina (2023./2024.) bila je specifična jer je zbog obnove fakultetske zgrade Glazbena scena proširila svoje aktivnosti na različite lokacije širom Zagreba. Na temelju sporazuma iz 2013. godine s produkcijom Hrvatske radiotelevizije, studenti i profesori dobili su mogućnost besplatnog slušanja

koncerata zbornog, simfonijskog i jazz repertoara s vrhunskim domaćim i svjetskim umjetnicima. Nadalje, koncertni program proširen je organiziranim odlascima na koncertne različite glazbene stilove, od renesanse i baroka do jazz-a, dječje opere 21. stoljeća i tradicijske glazbe.

Kako bi se organizacija ovih događanja prilagodila studentskim obvezama, uloženi su dodatni napor i planiranje rasporeda aktivnosti. Studentima i djelatnicima Fakulteta osiguran je besplatan ulaz na većinu ponuđenih koncerata, što je bio jedan od ključnih organizacijskih zahtjeva. U akademskoj godini 2023./2024. ostvarena je suradnja s brojnim izvođačima i ansamblima, uključujući:

Koncerte Gudačkog kvarteta Sebastian (Studio Bajsić u zgradi HRT-a)

Koncerte u suradnji s Radnom jedinicom Glazba HRT-a: Simfonijski orkestar (KD Vatroslava Lisinskog), Jazz-orkestar (MSU – Dvorana Gorgona), Zbor HRT-a (Lauba – kuća umjetnosti)

Koncert ansambla Minstrel (Muzej grada Zagreba)

Koncert u sklopu projekta Violinmusic4all (crkva sv. Leopolda Mandića)

Koncert ansambla Lado (bazilika sv. Antuna Padovanskog)

Koncert komornog zbora Ivan Filipović (crkva sv. Ivana Krstitelja)

Koncert oratorijskog zbora crkve sv. Marka Cantores sancti Marci (crkva sv. Franje Ksaverskog)

Koncert studenata Katoličkog i bogoslovnog fakulteta (crkva Svete Obitelji)

Koncerte studenata Muzičke akademije (dvorane Muzičke akademije u Zagrebu)

Koncerte u sklopu 33. svečanosti Pasijske baštine (bazilika sv. Antuna Padovanskog)

Koncerte u sklopu Festivala Srca Isusova (crkva Kraljice svete Krunice, crkva Majke Božje Lurdske)

Koncerte u sklopu Orguljskog festivala Anabasis (KD Blagoja Berse, Muzička akademija)

Projekt „Školski sat s Ladom“ (prostori Ansambla Lado)

Studentima je bilo ponuđeno 39 koncerata, a profesorima 22, s ukupno 46 koncertnih izvedbi.

Prema dogovoru nastavnika glazbenih kolegija, studenti su tijekom akademske godine obvezni poslušati minimalno šest organiziranih koncerata. Koncerti su unaprijed najavljeni, a studenti su dobivali podsjetnike i obrazac za prijavu dolaska. Uz organizacijsku funkciju, obrasci su sadržavali edukativne informacije o skladateljima, djelima i stilskim karakteristikama izvedenih djela, čime su praktično nadopunjavali nastavne sadržaje glazbenih kolegija.

Iskustvo slušanja koncerata pruža studentima priliku doživjeti ono o čemu na nastavi uče uglavnom samo teorijski. Njihovo uključivanje u koncertne aktivnosti Učiteljskog fakulteta može pozitivno doprinijeti razvoju njihove percepcije kvalitete glazbe i senzibilizaciji prema umjetničkoj glazbi.

Istraživanje

Uvod

U današnjem digitalnom vremenu kulturni su sadržaji, putem interneta, dostupni svima, svugdje i u svako doba. S jedne strane ovo predstavlja prednost za širenje utjecaja umjetnosti: umjetnici imaju (ponekad i besplatnu) platformu za promociju svoje djelatnosti. S druge strane, radi sveopće dostupnosti, status umjetnika i važnost umjetnosti u percepciji javnosti opada. Nameće se i pitanje odgoja estetskog ukusa i kritičkog odabira među mnogim dostupnim sadržajima. Mladi posežu za trendovskom pop-kulturom, a kvalitetna umjetnička glazba, koja ima pozitivan utjecaj na

mentalni razvoj i zdravlje, pada u drugi plan. Koncertne dvorane i kazališta gube publiku, ili okupljaju većinom starije generacije.

O tome piše i Green (2018), opažajući sve manji interes američkih studenata tzv. Generacije Z (Gen-Z) za klasičnu glazbu. Nastojeći ponuditi moderniji i funkcionalniji pristup poučavanju glazbenim sadržajima studenata na tercijarnoj razini obrazovanja (kod studenata neglazbenog usmjerenja), istražuje stavove, navike i preferencije Generacije Z koji utječu na glazbeni ukus. Pokazuje da su današnji Gen-Z „glazbeni omnivori“, otvoreni prema raznim glazbenim žanrovima i općenito kulturnoj raznolikosti, ali klasičnu glazbu doživljavaju elitističkom. U nedostatku razvijenih alata za aproprijaciju klasične glazbe (Bourdieu, 1977), primjerice znanja o glazbenim oblicima, povijesnim razdobljima, karakteristikama instrumenata, oni ju ne razumiju; a zbog nedostatka direktne izloženosti ne znaju se s njome povezati na osobnoj, emocionalnoj razini. Radi nerazumijevanja etikete ponašanja na koncertima se osjećaju nelagodno, a distanca od izvođača (za razliku od primjerice koncerata pop glazbe) daje im dojam impersonalnosti. Slični se stavovi mogu pronaći i među hrvatskim studentima. Njima Glazbena scena nastoji doskočiti organiziranim odlascima na kvalitetne koncerte, pri čemu se studentima omogućuje direktan kontakt s umjetničkom glazbom; te pripremom edukativnih obrazaca koji će studente prije slušanja upoznati s kompozitorom, izvođačima, glazbenim posebnostima povijesnih perioda i glazbenih oblika zastupljenih u programu konkretnog koncertnog događanja. Green (2018) pokazuje da glazbeni kurikuli usmjereni na popularnu glazbu mogu poslužiti kao most prema klasičnoj glazbi, što nalaže potrebu za ispitivanjem studentskih glazbenih preferencija i strateškim oblikovanjem koncertnih aktivnosti ubuduće. Jorgensen (2003) pak ističe kako je zapadna klasična glazba sve više marginalizirana u obrazovnim sustavima, dok popularna glazba zauzima dominantno mjesto u kurikulumu. Ona upozorava da takva praksa može dovesti do gubitka kulturne baštine i smanjenja glazbene pismenosti među učenicima, što dugoročno može utjecati na njihovu sposobnost razumijevanja kompleksnijih glazbenih formi. S obzirom na ove izazove organizatori Glazbene scene kao imperativ pri odabiru programa uvijek ima na umu umjetničku kvalitetu glazbe, kao i veću zastupljenost oblika klasične glazbe nad drugima.

Prema istraživanjima Jurkić Sviben i Mičije Palić (2023), sudjelovanje u kulturnim događanjima od iznimne je važnosti za razvoj glazbenih kompetencija budućih učitelja. Aktivno slušanje i izlaganje umjetničkoj glazbi može igrati ključnu ulogu u oblikovanju glazbenog ukusa studenata i njihove percepcije kvalitete glazbe, a neposredno iskustvo glazbenih izvedbi pozitivno doprinosi razvoju profesionalnih kompetencija učitelja za poučavanje glazbene kulture. Glazbena scena nekim studentima pruža prvi, možda i jedini doticaj s koncertnom scenom. Isto tako, odgojitelj i učitelj u mnogim slučajevima djetetu predstavlja prvi, možda i jedini doticaj s umjetnošću. Neka djeca nemaju priliku biti u doticaju s klasičnom, *jazz* ili tradicijskom glazbom, ako im ih učitelj ili odgojitelj ne pokaže. Pedagoški su djelatnici educirani za prepoznavanje i njegovanje dječjih talenata: mnoge su velike umjetnike prepoznali upravo njihovi učitelji. Glazbena scena Učiteljskog fakulteta ima za cilj educirati buduće odgojitelje i učitelje i promijeniti njihove stavove prije ulaska u učionice, kako bi oni svojim profesionalnim djelovanjem mogli utjecati na poboljšanje društvene percepcije važnosti umjetnosti.

Međutim, djelovanje Glazbene scene iziskuje određene organizacijske i vremenske napore. Iskustvo je pokazalo da se studenti ne uključuju u događanja samoinicijativno, pa je donesena odluka da se slušanje koncerata uključi u nastavno opterećenje glazbenih kolegija. Pandemija korone, veliki potresi i obnova zgrade Fakulteta otežali su općenito organizaciju nastave, što je utjecalo i na mogućnosti organizacije koncerata. U akademskoj godini 2023./2024. velik se dio nastave studenata druge godine Učiteljskog studija i prve godine studija Ranog i predškolskog

odgoja i obrazovanja (koji su obvezni slušati koncerte) održavao u večernjim satima. To je značilo da je izbor koncerata koje će slušati više ovisio o vremenskim mogućnostima nego o interesu i ukusu. Tome se Glazbena scena pokušala prilagoditi ponudom znatno većeg broja koncerata nego prijašnjih godina.

U suočavanju s organizacijskim izazovima, postavilo se pitanje opravdanosti i koristi djelovanja Glazbene scene. Je li ona prepoznata među studentima? Kako studenti doživljavaju koncerte koje su obvezni slušati? Koji čimbenici utječu na njihovu percepciju kvalitete glazbe? Zato je provedeno istraživanje.

Cilj i svrha istraživanja

Ovo je istraživanje provedeno da bi se ispitalo kako studenti 2. godine Učiteljskog studija i studenti 1. godine studija Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja doživljavaju koncerte organizirane u sklopu djelovanja Glazbene scene Učiteljskog fakulteta te koji čimbenici utječu na njihovu percepciju kvalitete glazbe.

Metode, instrument, uzorak

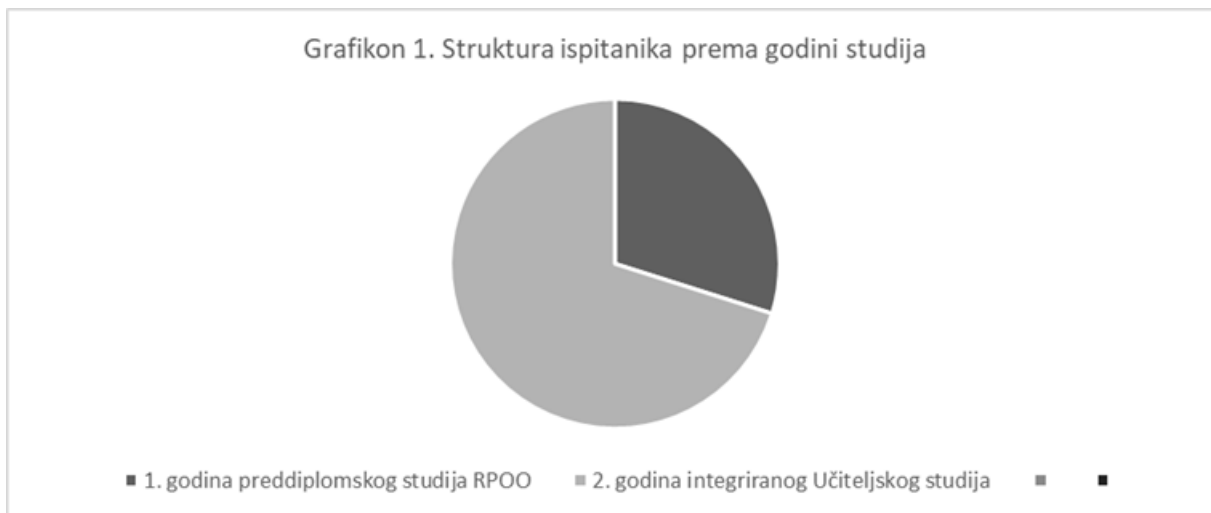
Istraživanje je provedeno pomoću anketnog upitnika, kojem su ispitanici pristupili putem platforme Google Forms^[1]. Na taj im je način pojednostavljeno sudjelovanje u istraživanju, što je rezultiralo većim odazivom. Upitnik, namijenjen dvjema ciljanim populacijama: studentima 2. godine Učiteljskog studija i studentima 1. godine studija Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja Učiteljskog fakulteta u Zagrebu, ispunilo je ukupno 87 ispitanika. Svi su ispitanici odgovorili na 14 pitanja, za što im je bilo potrebno izdvojiti 5 - 10 minuta. Upitnik se sastojao pretežito od pitanja višestrukog izbora, s 2 pitanja otvorenog tipa, u kojem su ispitanici objasnili svoja stajališta.

Rezultati istraživanja

Anketu je ispunilo 87 ispitanika, velikom većinom ženskog spola (97,7%), od toga 61 student 2. godine Učiteljskog studija i 26 studenata 1. godine studija Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

[1] Anketni upitnik priložen je u poglavlju *Prilozi*.

Grafikon 1. Struktura ispitanika prema godini studija

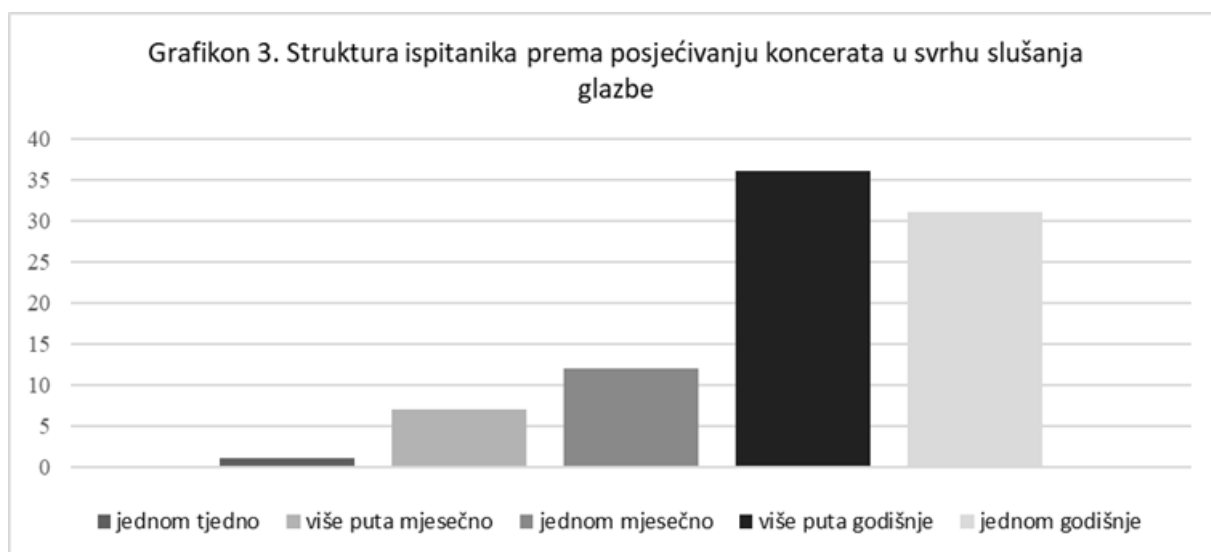

Grafikon 2. Struktura ispitanika prema spolu

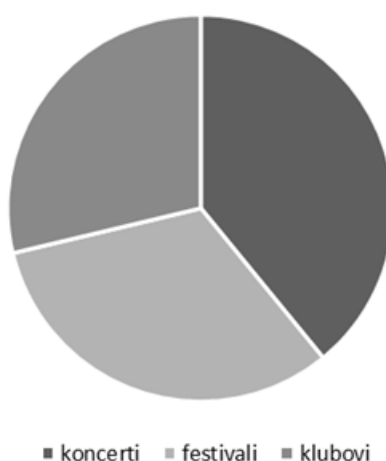
Prema rezultatima, 41,1% ispitanika samostalno posjećuje koncerte u svrhu slušanja glazbe više puta godišnje, 35,6% ih samostalno posjećuje koncerte jednom godišnje, 12 studenata (13,8%) jednom mjesečno, njih 7 više puta mjesečno, a samo jedan student samostalno posjećuje koncerte jednom tjedno.

Grafikon 3. Struktura ispitanika prema posjećivanju koncerata u svrhu slušanja glazbe

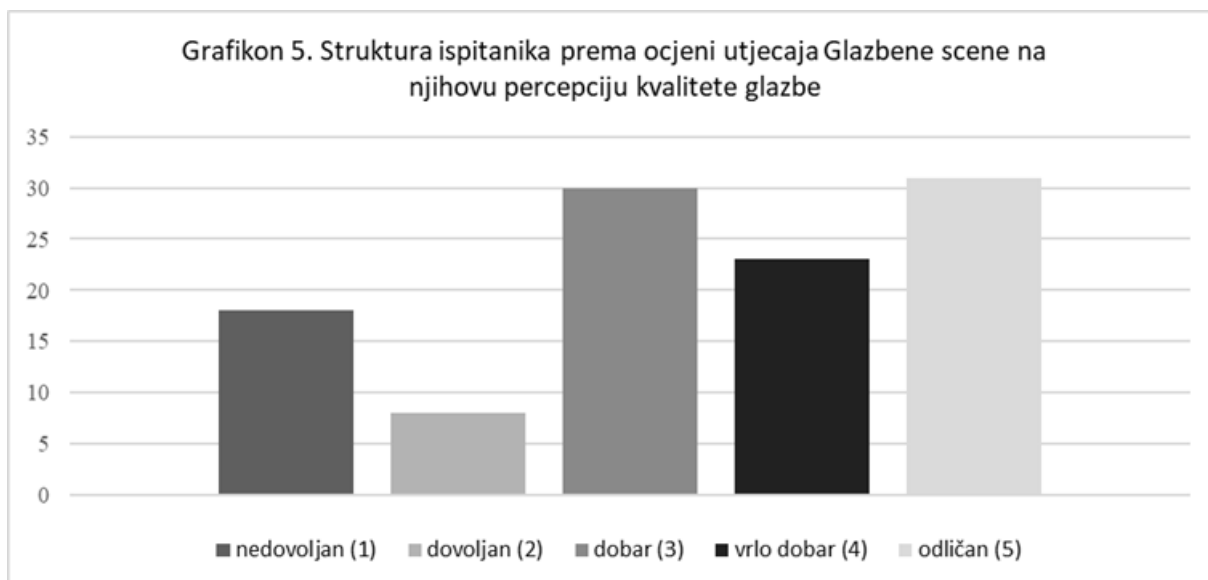
U pitanju o preferiranoj vrsti glazbenih događanja (koncerti, festivali, klubovi) svi su odgovori bili podjednako zastupljeni, s blagom prevagom koncerata.

Grafikon 4. Struktura ispitanika prema preferenciji glazbenih događanja

Jedan od glavnih ciljeva ovog istraživanja bio je ispitati zadovoljstvo ispitanika organiziranim aktivnostima Glazbene scene i učinak uloženog truda. Na temelju povratne informacije mogu se razmatrati potencijalne promjene u organizaciji i izboru sadržaja ubuduće. Ocjenom od 1 do 5 ispitanici su ocijenili utjecaj koncerata odslušanih u akademskoj godini 2023./2024. na vlastitu percepciju kvalitete glazbe. 18 ispitanika (20,7%) doprinos sudjelovanja u aktivnostima Glazbene scene svojoj percepciji kvalitete glazbe ocijenilo je ocjenom nedovoljan (1), a 8 ispitanika, odnosno 9,2% dovoljnim (2). Najviše ispitanika, njih 30 (34,5%) procijenilo je ovaj doprinos umjerenim – ocjenom dobar (3), 23 njih (26,4%) ocjenom vrlo dobar (4), a ocjenom odličan (5), 8 ispitanika tj. 9,2%.

Grafikon 5. Struktura ispitanika prema ocjeni utjecaja Glazbene scene na njihovu percepciju kvalitete glazbe

Pitanjem o čimbenicima koji su ispitanicima bili ključni za povećanje percepcije kvalitete glazbe na koncertima, htjeli smo doći do saznanja koje stavke najviše utječu na (subjektivni) doživljaj nekog koncerta kao kvalitetnog i uspješnog. Odgovori su pokazali da 45 ili 51,7% ispitanika najviše cijeni izvedbu izvođača odnosno njegovu interpretaciju, energiju i interakciju s publikom. Njih 15 ili 17,2% posebnu važnost pridaje emocionalnoj povezanosti ostvarenoj u

trenutku slušanja. 13 studenata ili 14,9% ključnim smatra odabir repertoara. Njih 9, odnosno 10,3% posebno izdvaja kvalitetu zvuka, odnosno dobru akustiku prostora. Najmanje ispitanika (5) smatra da za doživljaj presudnu važnost ima produkcija koncerta: svjetlosni efekti, scenografija, vizualna projekcija i sl.

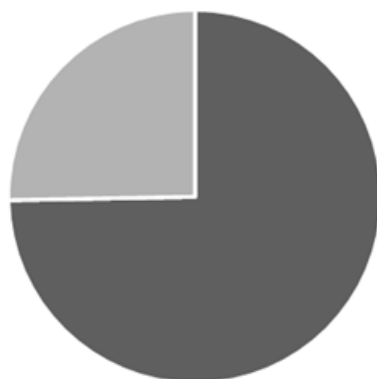
Grafikon 6. Ključni čimbenici za povećanje percepcije kvalitete glazbe na koncertima

- izvedba izvođača (interpretacija, interakcija s publikom, energija izvođača)
- kvaliteta zvuka (akustika prostora, jasnoća zvuka, miks zvuka)
- produkcija koncerta (svjetlosni efekti, scenografija, vizualna projekcija, opća atmosfera)
- repertoar (odabir pjesama i njihov redoslijed)
- emocionalna povezanost

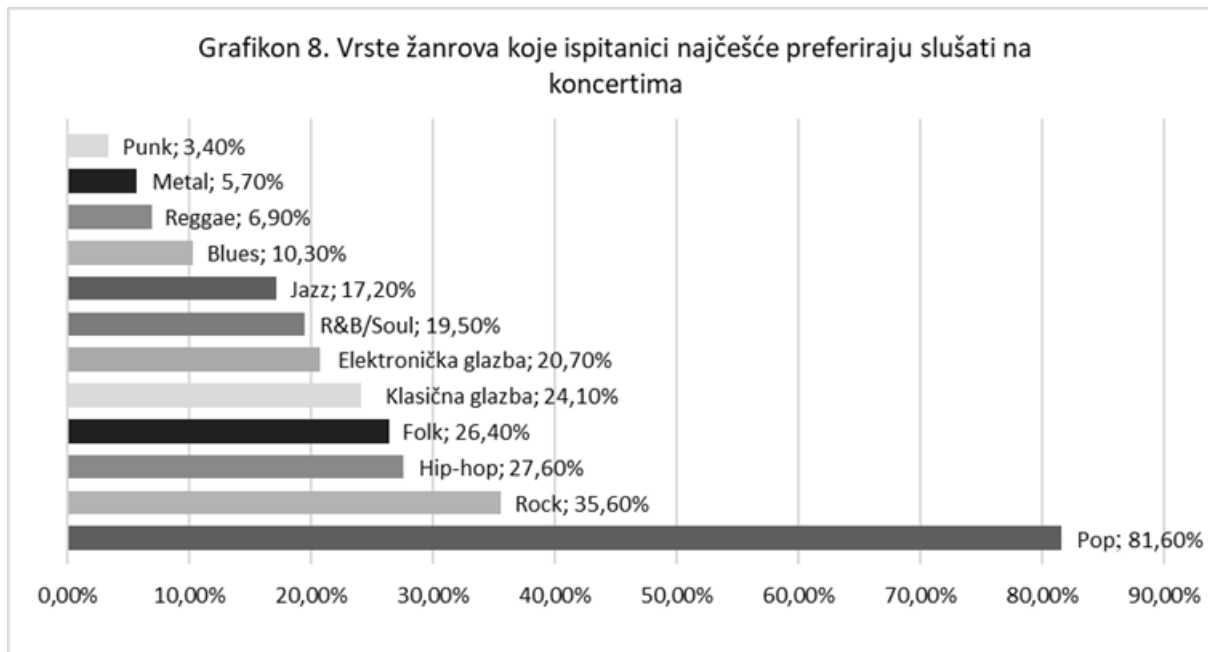
Prilikom izbora koncerta važna može biti recenzija prijatelja, odnosno osobe od povjerenja, koja dijeli sličan glazbeni ukus. Ta osoba može pružiti personalizirane i iskrene informacije, dati specifične savjete za poboljšanje iskustva i pomoći ostvariti realna očekivanja o koncertu. Pozitivna recenzija može povećati uzbuđenje i radoznalost, i time ne samo potaknuti na posjet koncertu, već i značajno utjecati na subjektivni doživljaj. 74,7% (65) ispitanika složilo se s tvrdnjom da su recenzije ili preporuke prijatelja važne pri odabiru koncerata koje posjećuju.

Grafikon 7. Važnost prijateljske preporuke ili recenzije prilikom izbora posjete koncertu

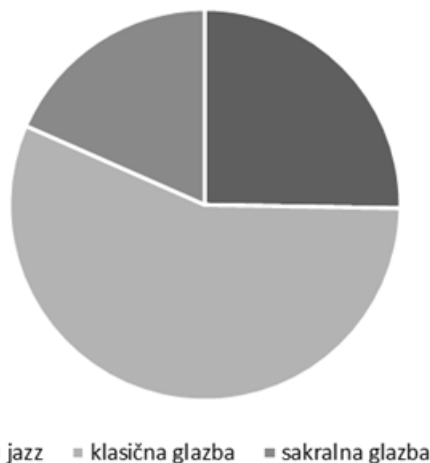
■ DA ■ NE

Znanje o preferiranim žanrovima ispitanika omogućava organizatorima bolje planiranje i prilagodbu događanja interesima i ukusu publike, čime se osigurava bolji odaziv te poboljšava ukupno iskustvo posjetitelja. Među ispitanicima, najviše njih (71) voli slušati pop-koncerte, a najmanje punk (3). Drugi omiljeni žanr je rock, s 31 glasom. Klasičnu glazbu spomenuo je 21 ispitanik, a jazz-glazbu njih 15.

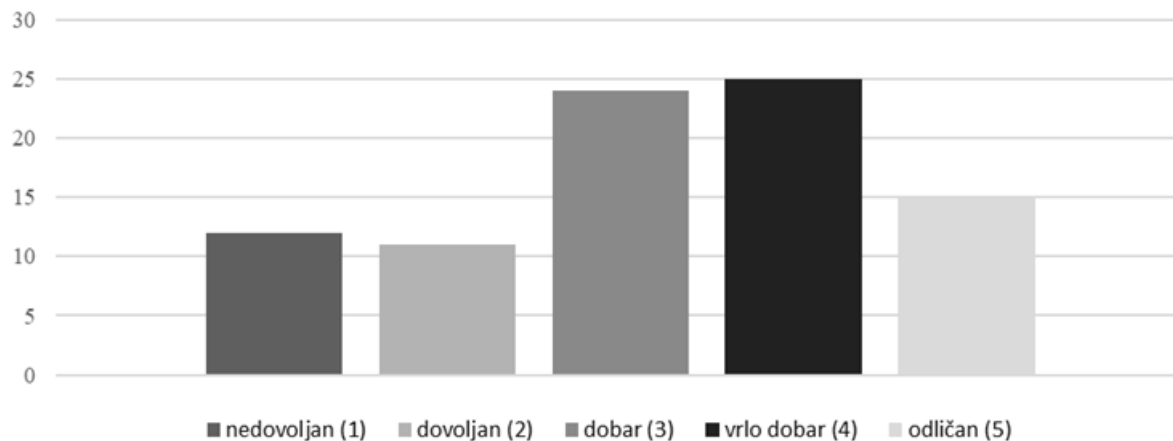
Informacija o preferiranim žanrovima u sklopu Glazbene scene pomaže voditeljima i demonstratorima prilagoditi odabir sadržaja i događanja kako bi motivirali studente da putem pozitivnih iskustava zavole koncertnu kulturnu scenu i razviju interes prema samostalnom istraživanju glazbe i posjećivanju koncerata. U okviru ranije navedenih organizacijskih ograničenja, Glazbena scena nastoji studentima (i profesorima) ponuditi što širi pregled žanrova i stilova glazbe, s većim naglaskom (ali ne isključivo) na raznolikost u području klasične glazbe. U protekloj akademskoj godini ispitanicima je omogućeno prisustvovanje koncertima klasične, sakralne i jazz-glazbe. Među njima, ispitanicima se najviše svidjela klasična glazba (49 ili 56,3%), zatim jazz (22 ili 25,3%), a nešto manje sakralna glazba (16 ili 18,4%).

Grafikon 9. Žanrovi koji su studenti preferirali slušati u sklopu Glazbene scene

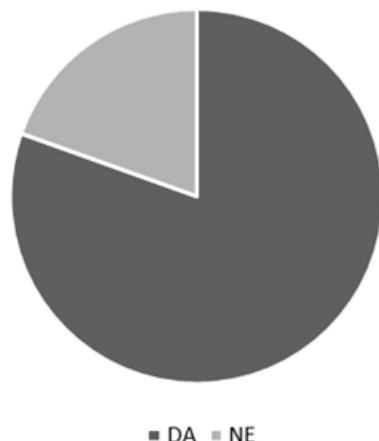
Sljedeće pitanje, o atmosferi na posjećenim koncertima, važno je za procjenu kvalitete i uspješnosti organizacije tih događanja. Povratna informacija daje uvid u studentski doživljaj posjećenih koncerata i same organizacije rada. Dobiveni rezultati zadovoljavajući su, ali ostavljaju mjesta budućem napretku. Potrebno je identificirati elemente koji pridonose pozitivnoj atmosferi događanja, kao i one koji je mogu narušiti. Na temelju toga organizatori mogu prilagoditi pristupe kako bi obogatili studentsko iskustvo i povećali angažman.

Grafikon 10. Ocjena ispitanika atmosfere na koncertima koje su slušali u sklopu Glazbene scene

Pitanje o važnosti koncerata za dublje razumijevanje glazbe ističe njihovu ključnu ulogu u pružanju direktne interakcije s glazbenim djelima i izvođačima, koju snimke ne mogu potpuno prenijeti. 70 ispitanika (80,5%) potvrdno je odgovorilo na pitanje „Smatrate li da su koncerti važni za razumijevanje glazbe u njezinom dubljem smislu?“, dok je 17 ili 19,5% odgovorilo NE.

Grafikon 11. Važnost koncerata za razumijevanje glazbe u njezinom dubljem smislu

Ispitanike smo pozvali da objasne odgovor koji su odabrali. Ovo su neki od odgovora:

Ispitanici koji su odgovorili DA:

- a) *Da, koncerti su važni za razumijevanje glazbe u njezinom dubljem smislu jer omogućuju emocionalnu povezanost s glazbom i izvođačima. Također, pružaju jedinstvenu priliku za doživljaj energije i interakcije uživo, te omogućuju interpretacije i improvizacije koje dodaju nove dimenzije poznatim skladbama. Konačno, koncerti reflektiraju kulturološki kontekst i stvaraju osjećaj zajedništva među publikom.*
- b) *Dobijemo bolju sliku o glazbi.*
- c) *Služanjem dolazimo do novih spoznaja.*
- d) *Educiranje o onome što ćemo i sami predavati.*
- e) *Dosta studenata se prvi put s takvom vrstom koncerata sreća tek na fakultetu.*
- f) *Smatram da jesu, jer svaki oblik glazbe donosi nešto novo i neviđeno studentima.*
- g) *Smatram da je važno ono što smo učili u teoriji iz kolegija Glazbena kultura 1 i 2, čuti u praksi.*
- h) *Koncerti pružaju jedinstven emocionalni doživljaj koji je teško reproducirati u studijskom okruženju.*
- i) *Praksa i doživljavanje same teorije uvijek igraju veliku ulogu u shvaćanja određenog sadržaja pa tako i samo slušanje glazbe jer jedino na taj način možemo u potpunosti shvatiti ulogu koja glazba ima u našim životima.*

Ispitanici koji su odgovorili NE:

- a) *Smatram da uz naš raspored i 8 lokacija u Zagrebu na kojim imamo predavanja, nemamo puno slobodnog vremena, a prisiljeni smo na odlazak na koncerte koji nas ne zanimaju/ nisu naš stil glazbe, nam ga još dodatno uskraćuje.*
- b) *Koncerti ne sudjeluju u razumijevanju glazbe. Sve što se događa na bilo kojem koncertu dostupno je i na internetu. Osobe koje imaju preferencije otići će na koncert uživo.*
- c) *Ima važnijih stvari od koncerata za razumijevanje glazbe, možda dobro dođe kao neki bonus na prethodno znanje, ali ne kada je nametnuto kao nama.*
- d) *Ne mislim da su koncerti nužno tu da bi razumjeli glazbu u dubljem smislu...to je samo izvedba nekog djela.*

- e) *Smatram da glazbu možemo, ako to želimo, percipirati i razumjeti i samostalno bez pohađanja koncerata.*
- f) *Mislim da nisu, iskreno samo su dodatna obaveza i nisu me potaknuli da bi samostalno to slušala.*
- g) *Naravno, ali ne ako smo forsirani ići na koncerte glazbe koju ne volimo.*
- h) *Koga zanima na internetu može naći sve.*
- i) *Nije toliko važno.*

Studenti su (ili barem dio njih) prepoznali da doživljaj glazbe u stvarnom vremenu, na koncertu, obogaćuje doživljaj interpretacije i pruža bolji uvid u tehniku i izražajnost izvođača. Koncerti pružaju jedinstven emocionalni doživljaj koji je teško reproducirati u studijskom okruženju, jer on uključuje fizički osjet vibracije zvuka u za to predviđenom prostoru, energiju publike i komunikaciju s izvođačima. Osim toga, koncerti često reflektiraju trenutni kulturni i društveni kontekst, što pruža kontekstualni okvir za razumijevanje glazbenog djela u širem smislu. Ispitanici navode kako se dobar dio njih s takvom vrstom koncerata (mислеći na klasičnu i umjetničku glazbu) prvi put susreće tek na studiju. Smatraju i da je važno naučene sadržaje iz glazbene teorije i povijesti glazbe iskusiti iz prve ruke, u izvedbi glazbenog djela. Od studenata koji se s tvrdnjom ne slažu dio njih smatra da je snimka (lako dostupna na internetu iz udobnosti vlastitog doma) adekvatna zamjena žive izvedbe nekog glazbenog djela. Drugi dio zapravo potvrđuje važnost žive izvedbe, ali zamjera element „prisile” u konkretnoj organizaciji koncerata u sklopu programa studija. Izražavaju i nezadovoljstvo zbog manjka slobodnog vremena tijekom studija, te neslaganje izabranih koncerata (žanrova, stilova) s vlastitim glazbenim ukusom.

Za kraj su ispitanici izložili i obrazložili svoj stav o važnosti koncerata za obrazovanje budućih odgojno-obrazovnih djelatnika (učitelja i odgojitelja): 72,4% ispitanika (63) odgovorilo je kako smatraju da su koncerti važni za njihovo obrazovanje; preostalih 27,6% (24) se s time ne slaže.

Ispitanike smo pozvali da objasne odgovor koji su odabrali. Ovo su neki od odgovora:

Ispitanici koji su odgovorili DA:

- a) *Da, koncerti su važni za obrazovanje budućih odgojno-obrazovnih djelatnika jer omogućuju praktično razumijevanje glazbe, što je ključno za kvalitetno podučavanje. Iskustvo uživo pomaže razviti dublju emocionalnu povezanost i razumijevanje glazbenih djela, što može biti preneseno na učenike. Također, koncerti nude uvid u kulturne i društvene aspekte glazbe, obogaćujući pedagoški pristup.*
- b) *Smatram da poučavamo primjerom. Mi ne možemo poučavati o nečemu što sami ne radimo. Ako želimo da mlade generacije slušaju klasičnu glazbu moramo im dati prostor i priliku kako bi je mogli zavoljeti.*
- c) *Glazba je bitna isto kao i matematika, kineziološka kultura i sve ostale sposobnosti koje se moraju razvijati kako bi samima sebi poboljšali osjetljivost na finoće umjetnosti i znanosti.*
- d) *Vrlo je važno upoznati se sa ovakvom vrstom glazbe i shvatiti njezinu emociju. Isto tako, vrlo je važno naučiti se kulturno ponašati u ustanovama u kojima se takvi koncerti održavaju.*
- e) *Sigurna sam da će nam koristiti u nastavi Glazbene kulture.*
- f) *Lakše je prenijeti znanje koje si doživio sam.*
- g) *Pomažu nam pri razumijevanju određenih sadržaja.*
- h) *Kako bi svoja znanja i iskustvo mogli prenijeti na naše učenike.*
- i) *Kao prenositelji glazbe na učenike, važno je da je i sami poznajemo.*
- j) *Važno je naučiti djecu kvalitetnoj glazbi.*

Ispitanici koji su odgovorili NE:

- a) *Ovakvi koncerti na koje smo MORALI IĆI u nepoznatu svrhu zasigurno ne doprinose mojem obrazovanju kao budućoj učiteljici jer smatram da nikada djecu neću voditi na takve koncerte. Ovo ni na koji način ne doprinosi kompetencijama učitelja. Ukoliko djecu odvedemo na ovakva događanja vjerojatno će početi gajiti izuzetno neugodna iskustva prema pohađanju koncerata, kulturnih ustanova i sl. Druga stvar bi dakako bila da smo mogli prisustvovati predstavama, mjuziklima, koncertima na koja bismo mogli jednom odvesti i svoj razred. Na taj način bi to isto pohađanje dobilo svrhu upoznavanju sadržaja te kulturnih ustanova što bi jednom u budućnosti moglo koristiti svakom učitelju prilikom planiranja i organiziranja plana i programa rada i izvanškolske nastave.*
- b) *Mislim da bi oni trebali biti osoban odabir svakog pojedinca jer ne vole svi pohađati ovakvu vrstu aktivnosti posebno ne kad ih se na to prisiljava pri čemu se zapravo stvara otpor prema odlasku na koncerte. Također ne vole svi vrstu glazbe koja se nudi u ovom kolegiju, a dužni su je slušati.*
- c) *Ne naučimo na njima ništa bitno što ćemo raditi u svom budućem poslu.*

- d) *Smatram da kroz te koncerte nismo dobili potrebne informacije o instrumentima, vrsti glazbe, izvođača i slično.*
- e) *Ne vidim kontekst u kojem su toliko bitni, osobno mislim da se previše izražava taj neki filozofski aspekt glazbe od kojeg mi je samo muka.*
- f) *Uistinu nije potrebno nekoga slati nagovoreno na koncerte glazbe koju ne sluša te se njome ne želi baviti u životu. Pokazati video da, pustiti pjesmu da, ali gubiti 3 sata po koncertu ne. Za to vrijeme osoba može raditi nešto što voli puno više ili unaprijediti svoj hobi, sport ili obveze fakulteta.*
- g) *Koncerti kao koncerti da, društveno i kulturno se obrazujemo, ali neki koncerti koje smo slušali su bili nepotrebni i možda bi bilo bolje da možemo odabrati koncerte nekada.*
- h) *Ta vrsta glazbe nije baš povezana s našim zanimanjem.*
- i) *Na satovima glazbene kulture dovoljno učimo o klasičnoj glazbi.*

Koncerti kao dio obrazovnog iskustva mogu inspirirati i motivirati buduće odgojno-obrazovne djelatnike da upoznaju svoje učenike s glazbenom umjetnosti, te im pružiti praktično iskustvo koje obogaćuje njihovo razumijevanje glazbene teorije i izvedbe. Velik dio ispitanika to je i prepoznao, pa navode da učitelj ne može poučavati nečemu što sam ne razumije. Smatraju da je glazba (i umjetnost općenito) jednako važna kao matematika ili kineziološka kultura i da će im iskustva koncerata u sklopu Glazbene scene pomoći u izvođenju nastave Glazbene kulture. Slušanje glazbe u nastavi omogućuje stvaranje emocionalne veze učenika s glazbom te učenika s učiteljem kroz zajedničko iskustvo glazbenog uživanja. Prvo služi razvijanju pozitivne navike samostalnog slušanja glazbe, koja dugoročno obogaćuje duševni život pojedinca i pomaže u nošenju s emocijama. Drugo pomaže u jačanju odnosa međusobnog povjerenja, koji je potrebna baza za kvalitetno poučavanje i učenje bilo kakvih sadržaja. Neki ispitanici spominju i socijalnu važnost odlaska na koncerte (i studenata i njihovih učenika): „važno je naučiti se kulturno ponašati u ustanovama u kojima se takvi koncerti održavaju.” S druge strane, nešto više od četvrtine ispitanika ne slaže se s uključivanjem slušanja koncerata u obvezatan dio obrazovanja učitelja i odgojitelja, ili barem s praktičnom izvedbom ove ideje. Neki smatraju da u razvoj vlastite glazbene kompetencije dovoljno vremena ulažu na nastavi glazbenih kolegija, te da je odlazak na koncerte (koji ih ne zanimaju) gubitak dragocjenog vremena. Drugi, pak, kažu da edukativni aspekt organizacije Glazbene scene nije dovoljno naglašen jer: „kroz te koncerte nismo dobili potrebne informacije o instrumentima, vrsti glazbe, izvođača i slično”. Mnogi zamjeraju izbor repertoara koji: „nije baš povezan s našim zanimanjem” i koji se ne poklapa s njihovim glazbenim ukusom. Izražavaju nezadovoljstvo nametanjem obveze odlaska na koncerte – smatraju da se tako među studentima razvija otpor prema klasičnoj glazbi, te da bi se to dogodilo i kod učenika. Neki se ipak slažu s potrebom slušanja glazbe uživo, ali smatraju da izbor događanja treba biti prepušten studentima, ili barem usmjeren na upoznavanje dijela kulturne scene koji je stilski i sadržajno primjeren dječjem uzrastu. Željeli bi da se organizacija Glazbene scene okrene isključivo predstavama, mjuziklima i koncertima za djecu, na koje bi budući učitelji i odgojitelji jednog dana mogli odvesti svoje učenike.

Zaključak

Istraživanje je provedeno s ciljem ispitivanja učinka djelovanja Glazbene scene Učiteljskog fakulteta na stavove studenata druge godine Učiteljskog studija i prve godine studija Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja tijekom akademske godine 2023./2024., kada su u sklopu studijskih obveza organizirano pohađali koncerte klasične, jazz i sakralne glazbe. Povratna informacija o djelovanju služi kao uporište za daljnje planiranje aktivnosti, ali i kao opravdanje za nastavak rada. Organizacija koncerata iziskuje trud u pronalaženju atraktivnih i ujedno besplatno dostupnih, raznolikih, ali kvalitetnih koncerata umjetničke glazbe, u terminima koji se ne podudaraju s ostalom nastavom ciljane skupine studenata. Uz to, ulaže se velika količina vremena za svakodnevnu komunikaciju s organizatorima, studentima i profesorima, pripremanje edukativnih obrazaca za studente i vođenje evidencije dolazaka. Kroz godine su u djelovanje Glazbene scene ulagana i financijska sredstva, kako Fakulteta za organizaciju događanja u auli, tako i HRT-a, kao također javne ustanove, koja je prepoznala važnost mlade publike i putem besplatnih ulaznica uložila znatna sredstva. Postavlja se pitanje je li učinak djelovanja na stavove studenata dovoljno velik da opravda sve navedeno; je li godina dana i šest „obvezatnih“ dolazaka dovoljno za potaknuti promjenu.

Rezultati ovog istraživanja pokazali su kako velik dio ispitanika (studenata) prepoznaje svrhovitost djelovanja Glazbene scene te se slaže s idejama koje stoje iza ovog dijela studijskog obrazovanja. Ohrabrujuće je bilo vidjeti da od 87 ispitanika njih 64,4% samostalno posjećuje koncerte barem nekoliko puta godišnje, što govori o postojećem interesu za glazbu općenito. Ovi su podatci u skladu s podacima dobivenim na Učiteljskom fakultetu u Osijeku (Nikolić, 2020) i na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu godinu ranije (Jurkić Sviben, 2023). Većina (52%) smatra kako je izvedba umjetnika i interakcija s publikom ključna za poboljšanje njihove percepcije glazbe, na što posebno upućuje Green (2018), tvrdeći da Generacija Z traži konekciju, interakciju i osobni pristup kod izvođača. Većina ispitanika (81%) vjeruje da su koncerti važni za razumijevanje glazbe u njezinom dubljem smislu, što je u skladu s nalazima Jurkić Sviben (2023) u kojima se 95% studenata slaže da je slušanje glazbe intenzivnije uživo u koncertnim dvoranama ili kazalištima, nego putem digitalnih platformi. 74% ispitanika smatra da su recenzije vršnjaka utjecajne pri odabiru koncerta, a najviše njih (82%) preferira žanr pop-glazbe, za čim slijede rock (36%), hip-hop (28%), folk (26%) i klasična glazba (24%). Vrlo slične rezultate pronašla je i Jurkić Sviben (2023) ispitujući preferencije studenata 2., 3., 4. i 5. godine Učiteljskog fakulteta u Zagrebu: pop (89 %), rock (44 %), turbofolk (40 %), rap (32 %), klasična glazba (30 %). Uspoređujući ove nalaze s međunarodnim istraživanjima, možemo primijetiti značajne razlike u percepciji klasične glazbe među studentima Učiteljskog fakulteta i američkih studenata pripadnika Generacije Z. Green (2018) u svojoj studiji navodi kako analiza Spotify korisnika na 40 američkih sveučilišta potvrđuje da je klasična glazba među najmanje slušanima u toj dobnoj skupini. S obzirom na ove podatke, studenti Učiteljskog fakulteta imaju znatno višu razinu interakcije s klasičnom glazbom nego njihovi vršnjaci, što potvrđuje važnost institucionalnog poticanja na slušanje koncerata. Posebno, Jurkić Sviben i Mičija Palić (2023) su pokazale da studenti koji samostalno slušaju klasičnu glazbu u većoj mjeri smatraju da je za uspješno izvođenje nastave glazbene kulture potrebno da učitelj aktivno posjećuje koncerte klasične glazbe, ali i općenito sve vrste glazbenih događanja.

Međutim, dok Jurkić Sviben i Mičija Palić (2023) govore o prednosti kulturnog pristupa glazbenom obrazovanju, rezultati ovog istraživanja pokazuju da se sudionici, studenti i organizatori, suočavaju s praktičnim izazovima, poput vremenskih ograničenja, osjećaja nametnutosti i neslaganja s ponuđenim repertoarom, što kod nekih stvara otpor prema klasičnoj glazbi. Kritike studenata vezane uz žanrovsku selekciju i obvezatnost sudjelovanja mogu se promatrati u kontekstu izazova koje ističu ranija istraživanja - važnost motivacije i slobode izbora u kulturnom

obrazovanju. Navedene kritike i „negativni“ odgovori mogu i moraju poslužiti kao smjernica za daljnje planiranje i promjene u načinu rada Glazbene scene. Većina zamjerki sastoji se u činjenici da je sudjelovanje u aktivnostima „nametnuto“ kao studijska obveza, čime se iskustvo odlaska na koncerte može vezati uz negativne emocije. Ispitanici predlažu da sudjelovanje bude opcionalno, međutim praksa je kroz godine pokazala da takav pristup ne ostvaruje rezultate. Odaziv je, u tom slučaju, slab, pa sam cilj – da budući učitelji i odgojitelji dođu u neposredan doticaj s kvalitetnom glazbom, razviju interes za koncertnu scenu i poboljšaju vlastitu percepciju kvalitete glazbe – ne može biti ostvaren. Kritike vezane uz izbor koncertnog repertoara također su važne za daljnje oblikovanje programa. Kako bi studente doveli do samostalnog posezanja za klasičnom glazbom, Green (2018) zagovara povezivanje popularne glazbe s klasičnom (načelo *od poznatog ka nepoznatome*) kako bi se postepeno poboljšalo razumijevanje i percepcija klasične glazbe. Ovakva strategija mogla bi se dodatno implementirati u daljnjem radu Glazbene scene Učiteljskog fakulteta kako bi se olakšala tranzicija studenata prema aktivnijem sudjelovanju u koncertnim aktivnostima.

U svakom slučaju, ohrabrujuće je vidjeti da velik broj budućih učitelja i odgojitelja razumije i ovaj dio svoje profesionalne odgovornosti. Ovo je istraživanje pokazalo da 72% studenata druge godine Učiteljskog fakulteta smatra da je slušanje koncerata važno za njihovo obrazovanje, kao budućih pedagoških djelatnika. Koliko je to posljedica jednogodišnjeg sudjelovanja u programu Glazbene scene – nije sasvim jasno: u budućem radu Glazbene scene trebalo bi ustaliti proces ispitivanja stavova prije i nakon sudjelovanja, kako bi se dobila preciznija povratna informacija. Ipak, uz određene prilagodbe programa, vjerujemo da će buduće generacije učitelja i odgojitelja kroz svoje djelovanje malo po malo mijenjati percepciju glazbene umjetnosti u društvu. Jedan lijepo sročeni odgovor iz upitnika glasi: „*Smatram da poučavamo primjerom. Mi ne možemo poučavati o nečemu što sami ne radimo. Ako želimo da mlade generacije slušaju klasičnu glazbu moramo im dati prostor i priliku kako bi je mogli zavoljeti.*“ – a to se odnosi, kako na djecu u školama i dječjim vrtićima, tako (i najprije) na studente Učiteljskog fakulteta.“

Prilozi

Na sljedećoj poveznici nalaze se preslika primjera obrazaca za prijavu za sudjelovanje u događanjima Glazbene scene i preslika anketnog upitnika koji je proveden među studentima radi prikupljanja podataka potrebnih za izradu ovoga istraživačkog rada:

<https://drive.google.com/file/d/1tYmb7rpovkizee0MitzpHSC3AnWkBvSo/view?usp=sharing>.

Literatura

Benuto, L. T., Singer, J., Casas, J., González i F., Ruork, A. (2018). The evolving definition of cultural competency: A mixed methods study. *International Journal of Psychology & Psychological Therapy*. 18(3), 371–384. <https://psycnet.apa.org/record/2019-31832-009> (Pribavljeno 10. svibnja 2025.)

Bourdieu, P. (1977). Cultural Reproduction and Social Reproduction. *Power and ideology in Education* (str. 487–511). Oxford University Press.

Comeaux, E., Grummert, S. E. i Mireles, D. C. (2023). A critical review of the literature on cultural competency in student affairs: Toward transformative cultural responsiveness. *Journal of Diversity in Higher Education*, 16(5), 563–574. <https://doi.org/10.1037/dhe0000363>

European Union. (2018). *Official Journal of the European Union*, C 189. (Pribavljeno 10. svibnja 2025.)

Green, T. (2018). *Music Appreciation: Bridging the Gap between Generation Z & Classical Music*. <https://digitalcommons.liberty.edu/masters/490/> (Pribavljeno 10. svibnja 2025.)

Jorgensen, E. R. (2003). Western Classical Music and General Education. *Philosophy of Music Education Review* 11(2), 130-140. Indiana University Press.

Jurkić Sviben, T. (2023). The advantages of a cultural approach to music education for students at the University of Zagreb's Faculty of Teacher Education. *Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena 8 - Glazba i dobrobit u obrazovanju i umjetnosti*, 497-516.

Jurkić Sviben, T. i Mičija Palić, M. (2023). Pohađanje kulturnih događanja i stjecanje kulturnog kapitala u kontekstu razvoja glazbenih kompetencija budućih učitelja za podučavanje predmeta glazbena kultura. *Školski vjesnik*, 72(2), 135-157. doi: 10.38003/sv.72.2.6

McBride, D. F. i Bell, C. C. (2013). Cultural competency. *Modern community mental health: An interdisciplinary approach*, 155-169. Oxford University Press.

<https://psycnet.apa.org/record/2013-08779-011> (Pribavljeno 10. svibnja 2025)

Vidulin-Orbanić, S. (2008). Glazbenom umjetnošću prema cjeloživotnom učenju. *Metodički ogledi*, 15(1), 99-114.

**Teaching (Today for) Tomorrow:
Bridging the Gap between the Classroom and
Reality**

3rd International Scientific and Art Conference
Faculty of Teacher Education, University of Zagreb in
cooperation with the Croatian Academy of Sciences and
Arts

Listening to Concerts to Enhance Students' Perception of Music Quality

Abstract

This study explores the impact of concert attendance on students' perception of music quality at the Faculty of Teacher Education in Zagreb. For many years, students have had the opportunity to attend symphonic, choral, chamber, and other concerts within the Faculty's Music Scene, and this paper examines how these experiences influence their sensitivity to the quality of artistic music. The research aims to understand how different factors of concert experiences – such as the music genre, performers, concert atmosphere, and interaction with audience – shape students' perception of music quality. It examines students' experiences and evaluations of musical performances, as well as their attitudes toward the importance of concert-listening culture. This topic is particularly relevant for future educators and teachers, who will play a key role in shaping children's musical taste from an early age.

The findings indicate that students' participation in concerts can positively influence their perception of music quality, with key contributing factors being artistic interpretation, repertoire, and interaction with audience. Despite mostly positive attitudes, some students express reservations about mandatory attendance at these activities, citing organizational challenges and the lack of personal choice in selecting concerts aligned with their musical preferences. These findings can serve as a guideline for further improvements in the organization of concert programs at the Faculty of Teacher Education.

Key words

interaction, performer, educator, music quality perception, audience, teacher

Revizija #6

Stvoreno 29 svibnja 2025 10:20:53 od Martina Gajšek

Ažurirano 6 prosinca 2025 13:24:19 od Martina Gajšek